

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ
КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ОСВІТИ, НАУКИ ТА ІННОВАЦІЙ

В И С Н О В О К

До протоколу № 143
від 17 січня 2024 року

до проекту Закону України
«Про внесення змін до деяких законодавчих актів України
щодо сприяння розвитку волонтерства та визнання результатів
волонтерської діяльності учасників освітнього процесу»
(реєстр. № 10026 від 11.09.2023)

Комітет Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій за дорученням Голови Верховної Ради України 17.01.2024 (протокол № 143) розглянув проект Закону України про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо сприяння розвитку волонтерства та визнання результатів волонтерської діяльності учасників освітнього процесу (реєстр. № 10026 від 11.09.2023), поданий народним депутатом України Грищуком Р.П. та іншими народними депутатами України.

Метою законопроекту є адаптація законодавства України до права Європейського Союзу в частині визнання результатів волонтерської діяльності в системі формальної освіти, розвиток культури соціальної відповідальності в суспільстві, особливо серед дітей та молоді, та збільшення частки суспільства, охопленої волонтерством.

Для досягнення цієї мети проектом Закону передбачається внесення таких змін до законів України «Про повну загальну середню освіту», «Про освіту» та «Про волонтерську діяльність», зокрема:

- закріплення права волонтерів з числа здобувачів повної загальної середньої освіти на зарахування результатів волонтерської діяльності до документів про освіту у порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки;

- закріплення права волонтера на визнання та зарахування результатів волонтерської діяльності в системі формальної професійно-технічної, фахової передвищої та вищої освіти;

- встановлення обов'язковості документального підтвердження волонтерської діяльності.

Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України висловило зауваження до законопроекту.

1. Зокрема, ГНЕУ звертає увагу, що у проекті містяться положення, які не є достатньо чіткими і зрозумілими та допускають різні інтерпретації, що не відповідає принципу правової визначеності.

Зокрема, формулюванню «сприяти та створювати умови», що використано в законопроекті (новий абз. 21 ч. 4 ст. 38 Закону України «Про повну загальну середню освіту», доповнення до ч. 3 ст. 26 Закону України «Про освіту»), бракує юридичної визначеності та однозначності сприйняття, що, на думку ГНЕУ, призведе до ускладнень при правозастосуванні.

2. Проектом пропонується викласти у новій редакції абз. 3 ч. 4 ст. 7 Закону України «Про волонтерську діяльність», згідно з якою волонтер має право на «визнання та зарахування результатів волонтерської діяльності в системі формальної освіти в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки».

ГНЕУ зауважує, що, якщо говорити про зобов'язання України до положення права ЄС, то волонтерство розглядається в межах саме неформальної та інформальної освіти.

Крім того, чинним законодавством України у сфері освіти встановлено, що формальна освіта передбачає досягнення здобувачами освіти «визначених стандартами освіти результатів навчання відповідного рівня освіти та здобуття кваліфікацій, що визнаються державою» (наприклад, ч. 2 ст. 8 Закону України «Про освіту»), тоді як волонтерська діяльність передбачає надання волонтерської допомоги (ч. 1 ст. 1 Закону України «Про волонтерську діяльність»).

Комітет Верховної Ради України з питань інтеграції України до Європейського Союзу зазначає, що проект Закону не суперечить цілям Угоди про асоціацію та міжнародно-правовим зобов'язанням України.

Комітет Верховної Ради України з питань молоді і спорту ухвалив рішення рекомендувати Верховній Раді України прийняти зазначений законопроект за основу з урахуванням пропозицій Комітету.

Міністерство освіти і науки України в межах компетенції висловило такі пропозиції та зауваження до законопроекту.

1. Підпунктом 1 пункту 1 розділу I законопроекту пропонується доповнити частину четверту статті 14 Закону України «Про повну загальну середню освіту» новим абзацом, відповідно до якого «учень має право на визнання закладом освіти результатів здійснення ним волонтерської діяльності. Визнання результатів волонтерської діяльності здійснюється шляхом їх зарахування до документів про освіту у порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки».

МОН України звертає увагу, що відповідно до частини першої статті 18 Закону України «Про повну загальну середню освіту» після завершення навчання за освітньою програмою відповідного рівня повної загальної середньої

освіти незалежно від форми її здобуття та на підставі результатів річного оцінювання і державної підсумкової атестації учні отримують такі документи про освіту: свідоцтво про початкову освіту; свідоцтво про базову середню освіту; свідоцтво про повну загальну середню освіту. Ці документи про освіту видаються на підставі результатів річного оцінювання і державної підсумкової атестації (далі – ДПА).

Окрім того, МОН України зазначає, що під час ДПА здійснюється оцінювання відповідності результатів навчання учнів вимогам державних стандартів. Кожен учень має пройти ДПА за кожний рівень повної загальної середньої освіти з державної мови, математики та інших предметів, визначених центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки, крім випадків, визначених законодавством (стаття 17 Закону).

Зазначена нова норма, на думку МОН України, також суперечить абзацу другому частини четвертої статті 14 Закону України «Про повну загальну середню освіту», у якому визначено, що визнання результатів навчання учня, передбачених освітньою програмою закладу освіти, що були здобуті ним шляхом неформальної та/або інформальної освіти, здійснюється шляхом їх річного оцінювання та/або ДПА, що проводяться на загальних засадах, визначених для очної або екстернатної форми здобуття загальної середньої освіти. З огляду на вищезазначене, МОН України пропонує підпункт 1 пункту 1 розділу I законопроекту виключити.

2. МОН України також не підтримує внесення змін до статті 7 Закону України «Про волонтерську діяльність» стосовно викладення абзацу третього частини четвертої в новій редакції щодо права волонтера на визнання та зарахування результатів волонтерської діяльності в системі формальної освіти в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки.

Як вважає МОН України, ця норма не має поширюватися на сферу загальної середньої освіти. Крім того, згідно із частиною четвертою та п'ятою статті 8 Закону України «Про освіту» інформальна освіта (самоосвіта) – це освіта, яка передбачає самоорганізоване здобуття особою певних компетентностей, зокрема під час повсякденної діяльності, пов'язаної з професійною, громадською або іншою діяльністю, родиною чи дозвіллям. Результати навчання, здобуті шляхом неформальної та/або інформальної освіти, визнаються в системі формальної освіти в порядку, визначеному законодавством.

З огляду на те, що волонтерська діяльність підпадає під визначення терміну «інформальна освіта (самоосвіта)», а також беручи до уваги, що питання визнання неформальної та інформальної освіти в системі вищої та фахової передвищої освіти вже врегульоване законодавством (наказ Міністерства освіти і науки України від 08.02.2022 № 130 «Про затвердження Порядку визнання у вищій та фаховій передвищій освіті результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти», зареєстрований в Міністерстві юстиції України 16 березня 2022 р. за № 328/37664), МОН України пропонує абзаци другий та третій підпункту 2 пункту 3 розділу I законопроекту виключити.

Міністерство фінансів України зазначає, що реалізація норм акта у разі його прийняття не потребуватиме додаткових видатків з державного та місцевих бюджетів.

Міністерство молоді та спорту України підтримує зазначений законопроект.

Національна академія педагогічних наук України надала пропозиції та зауваження до законопроекту.

Офіс підтримки адаптації законодавства України до положень права Європейського Союзу (ACQUIS ЄС) (Офіс підтримки реформ) зазначає, що положення, викладені у проекті Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо сприяння розвитку волонтерства та визнання результатів волонтерської діяльності учасників освітнього процесу» (реєстр. № 10026 3 від 11.09.2023 р.), частково враховують (в частині визнання результатів волонтерської діяльності учнів в системі формальної освіти шляхом їх зарахування до документів про освіту) та не суперечать (в частині прав волонтерів на зарахування та документування результатів волонтерської діяльності) міжнародно-правовим зобов'язанням України в сфері європейської інтеграції та праву ЄС.

Заслухавши інформацію ініціатора законопроекту, народного депутата України Р. Грищука, заступника Міністра освіти і науки України А.Сташківа, представника Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини О.Колобродову, **Комітет Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій ухвалив:**

1. Рекомендувати Верховній Раді України відповідно до пункту 3 частини першої статті 114 Закону України «Про Регламент Верховної Ради України» проект Закону України про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо сприяння розвитку волонтерства та визнання результатів волонтерської діяльності учасників освітнього процесу (реєстр. № 10026 від 11.09.2023), поданий народним депутатом України Грищуком Р.П. та іншими народними депутатами України, повернути суб'єктам права законодавчої ініціативи на доопрацювання.

2. Доповідачем на пленарному засіданні Верховної Ради України з цього питання визначити Голову Комітету з питань освіти, науки та інновацій Бабака С.В.

Голова Комітету

Сергій БАБАК